

Magyarország Alkotmánybírósága
1015 Budapest, Dorozsmai út 35-45.
1535 Budapest, Pf. 773

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/ 985 -0 /2019
Példány:	1
Melléklet:	8
2019 JÚN 11.	
Tisztelt Alkotmánybíróság!	

KÚRIA		
Kvk. II. 37.706 / 2019 / 5		
Érkezett:		
Példány:	Melléklet:	Köztük:
1	1 mk + tájékoztató	2019-06-11

Alulírott

Fidesz – Magyar Polgári Szövetség (szekhely: 1062 Budapest, Lendvay u. 28., nyilv. sz: 01-02-0001189, a továbbiakban röviden: Fidesz, illetve Indítványozó) törvényes képviselőjeként, mint az Európai Parlament (a továbbiakban: EP) tagjainak 2019. évi választásán nyilvántartásba vett jelölő szervezet képviselőtében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján, alul jegyzett jogi képviselőm, a **Giró Szász és Társai Ügyvédi Iroda** (H-1126 Budapest, Kiss János altábornagy utca 23. I. emelet 1., tel.: +36 1 210 4857; e-mail: iroda@giroszasz.hu, eljáró ügyvéd: dr. Gáspár Attila Tibor ügyvéd, helyettesítésére jogosult: dr. Giró Szász János ügyvéd) az alábbi

alkotmányjogi panaszt

nyújtom be.

Kérem, hogy az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a T. Alkotmánybíróság alaptörvényellenessége miatt az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés b) pontja és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg a Kúria a Fővárosi Választási Bizottság (a továbbiakban: FVB) 6/2019. (IV. 15.) számú, valamint a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) 56/2019. (IV. 19.) számú határozatát megváltoztató Kvk.II.37.706/2019/4. számú határozatát (a továbbiakban: Kúria3. végzés), mert az sérti az Indítványozó véleménynyilvánítás szabadságához (Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés) és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát (Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés).

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

I. Az alkotmányjogi panasz indítvány előterjesztésére rendelkezésre álló határidő megtartásának igazolása

A Ve. 233. § (1) bekezdés alapján az Abtv. 27.§ szerinti, a bírói döntéssel szemben előterjeszthető alkotmányjogi panasz a sérelmezett bírói döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. A Kúria jelen alkotmányjogi panasszal érintett a Kvk.II.37.706/2019/4. számú határozata 2019. június 6-án kelt, a fenti határidőnek a 2019. június 9-én benyújtott alkotmányjogi panasz megfelel.

II. További jogorvoslat hiánya

A Kúria a Kvk.II.37.706/2019/4. számú határozata ellen a Ve. 232. § (5) bekezdése a további jogorvoslatot kizárja, így teljesülnek az Abtv. 27.§ b) pontjában foglalt feltételek.

III. Érintettség bizonyítása

Az NVB a Fideszt az Európai Parlament tagjainak 2019. évi választásán jelölő szervezetként, a Fidesz és a Kereszténydemokrata Néppárt (a továbbiakban: KDNP) az Európai Parlament tagjainak választásáról szóló 2003. évi CXIII. törvény szerint közösen állított listáját nyilvántartásba vette. A Kúria jelen alkotmányjogi panasszal támadott határozata egy olyan cselekményt minősített jogsértőnek, amely kampánytevékenység volt. A Fidesz-KDNP programjának népszerűsítésére irányuló kampányeszköz-használatot, így a kampányban való részvételt jogsértőnek minősítő bírói döntés egyértelműen sérti az Indítványozó alapvető jogait. Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettséget az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egyértelműen megalapozza, hogy az indítványozóra az NVB és a Kúria döntése rendelkezést tartalmaz. (3131/2018. (IV. 19.) AB határozat, Indokolás [21]) Mivel a jelen indítvánnyal érintett ügyben az indítvánnyal támadott kúriai döntés tartalmaz rendelkezést az Indítványozóra, így az indítványozói érintettség megalapozott.

Az érintettséget megalapozza az is, hogy a Kúria eljárása során az Indítványozó tisztességes eljáráshoz fűződő joga sérelmet szenvedett. Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése szerint a „törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok (...), amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.” Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltak az Indítványozóra egyértelműen vonatkoztathatók. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a jelen indítvánnyal támadott bírósági eljárásban az alapvetően elvárható „fair” jelleget nélkülözve bírálta el. A jelen ügyben tehát az Indítványozó érintett, az alkotmányjogi panasz benyújtási feltételeit teljesíti.

IV. Előzmények

1. 2019. április 8-án 18 és 19 óra között Budapest VIII. kerület Kálvin téri aluljáróban felállított, az Indítványozó logójával ellátott, „*Nekünk Brüsszelben is Magyarország az első! Május 26.*” feliratú aláírásgyűjtő pultnál az Indítványozó képviseletében két személy kampánytevékenységet folytatott Orbán Viktor, az Indítványozó elnöke programjának megismertetése érdekében, és lehetőség nyílt támogatói aláírásokat is adni, melyek gyűjtése az Indítványozó logójával ellátott, „*Támogatom Orbán Viktor programját, állítsuk meg a bevándorlást!*” feliratú íveken történt.

A pulthoz 18 óra 38 perckor egy kilétét fel nem fedő, folyamatosan kép- és hangfelvételt készítő személy lépett oda, látszólag támogató aláírás adásának és az aláírásgyűjtés céljáról való érdeklődés szándékával, az általa feltett kérdések a Ve. 120. §-a szerinti ajánlásgyűjtés és az Indítványozó képviseletében eljáró személyek által folytatott támogatói aláírásgyűjtés közötti kapcsolat kimutatására, azok összemosására irányultak. Az Indítványozó képviseletében eljáró személyek többször is egyértelművé tették a támogatói aláírásgyűjtés célját („*a bevándorlás ellen, igen*”; „*itt rajta van, hogy támogatja Orbán Viktor programját, tehát az a hét pont ... , hogy az Európai Unióban ne mások szabják meg, hogy Magyarország mit szeretne*”; „*arról szól ez a hét pont, amit az Orbán ... nyilvánosságra hozott*”), valamint azt is, hogy a felvételre kerülő adatok köre nem egyezik az ajánlóívekre gyűjtött adatokéval, ennek érdekében az adatkezelési tájékoztatót megtekintésre át is adták. Az ismeretlen személy azonban továbbra is ajánlóívekről beszélt, és az ajánlóívekre vonatkozó Ve. szerinti követelményeket kérte számon az Indítványozó képviseletében eljáró személyeken, akik az „ajánlásra” vonatkozó felvetéseket a támogatói aláírásgyűjtés szempontjából értelmezték. A kép- és hangfelvétel utóbb a Momentum Mozgalom (a továbbiakban: Kifogástevő) birtokába került.

2019. április 11-én 14 órakor a Kifogástevő az NVB-hez fordult, a kifogást április 12-én az NVB elnöke áttette az FVB-hez. A kifogás szerint a videófelvételen szereplő aktivisták állításuk ellenére nem a Ve. szerinti ajánlóíven, és nem az EP választáson való jelöltállítás céljával gyűjtöttek aláírásokat, így megtevesztően jártak el, megsértve a Ve. 2. § (1) bekezdés a) és e) pontjai szerinti alapelveket és a 120. § (1) bekezdését. A Kifogástevő kérte a jogsértés tényének megállapítását, a jogsértőnek a további jogsértéstől való eltiltását, valamint a jogsértővel szemben bírság kiszabását. Az FVB 6/2019. (IV. 15.) határozatával a kifogást elutasította, mivel a tájékoztatás nem volt megtevesztő, az Indítványozó képviseletében eljáró személyek a helyes információt az ismeretlen személlyel megosztották.

A Kifogástevő 2019. április 18-án fellebbezést nyújtott be az NVB-hez, mely szerint a nem hivatalos íven történő aláírásgyűjtés sérti a választások tisztaságát, a jelölő szervezetek közötti esélyegyenlőséget és a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét (Ve. 2. § (1) bekezdés a), c), és e) pont). Az NVB 56/2019. (IV.19.) számú határozatával a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította.

2. A Kifogástevő 2019. április 23-án érkezett felülvizsgálati kérelmében annak megállapítását kérte, hogy az Indítványozó „aktivistái” megsértették a Ve. 2. § (1) bekezdés c) és e) pontjában foglalt alapelveket. A Kifogástevő szerint az Indítványozó képviseletében eljáró személyek magatartása alkalmas volt a választópolgárok megtevesztésére, és az a megtevesztés által jogtalan előny szerzésére adott lehetőséget, mert az Indítványozó a választópolgárokkal való kapcsolattartásra alkalmas személyes adatok kezelésére szerzett adatkezelési jogosultságot, így a joggyakorlásra nem annak rendeltetése szerint, jóhiszeműen került sor.

A Kúria 2019. április 26-án közzétett Kvk.II.37.515/2019/2. számú végzésével (a továbbiakban: Kúrial. végzés) az FVB 6/2019. (IV. 15.) és az NVB 56/2019. (IV.19) számú határozatát megváltoztatta és megállapította, hogy az Indítványozó „a tényállásban írt magatartásával” megsértette a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét. Az „aktivisták a videót készítő személy kérdésére (...) azt állították, hogy az aláírásgyűjtő lapokon (...) a jelöltállításhoz szükséges aláírásokat gyűjtik. (...) az aktivisták (...) az adatkezelési tájékoztatót nem tudták bemutatni.”

A Kúria csak a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjának sérelmét vizsgálta és csak a jogsértés tényének megállapítása merült fel jogkövetkezményként. A videófelvétel alapján a Kúria megállapította: az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek által végzett aláírásgyűjtés „az aláírásgyűjtő pulton látható felirat ellenére” egyértelműen nem a 2019-es EP választáshoz szükséges ajánlások gyűjtésére irányult, mivel az nem a Ve. szerinti ajánlóíveken történt. A választópolgárok az elhangzott tájékoztatás ellenére aláírásukkal „valójában nem a FIDESZ-KDNP jelöltállítását támogatták”, így megállapítható, hogy az Indítványozó nevében eljáró személyek „olyan tevékenységet folytattak, amely a választópolgárok megtévesztésére alkalmas volt, ugyanakkor a „választópolgárok megtévesztése önmagában sérti a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás” alapelvét. A jelölő szervezeteket támogató aláírásgyűjtés akkor nem jogsértő, ha a választópolgár pontosan tudja, hogy aláírása milyen célt szolgál, és adatait milyen célból használják fel. Ha a választópolgár e körülményekkel a jelölő szervezet megtévesztő magatartása miatt nincs tisztában, az jogsértő helyzetet eredményez.

A Kúria szerint továbbá a „jelölő szervezeti magatartás, illetve más jelölő szervezetekre gyakorolt hatása tekintetében annak van relevanciája, hogy az ajánlóívek útján megszerzett adatok kezelése milyen törvényi feltételek mellett lehetséges, s ehhez képest a más okból történő adatszerzésnek milyen következményei lehetnek.” Téves ezért az FVB érvelése annyiban, hogy az eleve jogsértő állapothoz viszonyítja a „FIDESZ-KDNP magatartásának jogi megítélését”, mivel csak a jogszabályok által elvárt magatartás lehet az értékelés kiindulási alapja. A Kúria végül megjegyezte, hogy a választópolgárok megtévesztése alappal veti fel „annak a lehetőségét is, hogy a jelölő szervezet célja az aláírások kampánytevékenység során történő további felhasználása, választói adatbázis kialakítása,” mert ezekre az aláíróívekre „nem vonatkozik a megsemmisítés kötelezettsége” és amely a többi jelölő szervezet vonatkozásában megbonthatja az esélyegyenlőség követelményét is.

3. Az Indítványozó alkotmányjogi panasza alapján az Alkotmánybíróság 16/2019. (V. 14.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh1.) a Kúrial. végzést megsemmisítette, és alkotmányos követelményként előírta a Kúria eljárásában az ellenérdekű fél részére a nyilatkozattételi lehetőség biztosítását, az indokolásban ([48] megfontolás) pedig levezette, hogy e követelménynek milyen módon kell megfelelni. Az Alkotmánybíróság szerint már önmagában attól alaptörvény-ellenes a Kúrial. végzés, hogy annak indokolása szerint a bíróság nem ismerte fel egy Alaptörvényben biztosított jog érintettségét, vagy annak nem tulajdonított jelentőséget, és ennek következtében az indítványozó ilyen jogát megsértette. Hiszen „a választási kampányban (...) egy politikai szervezet (...) és támogatói vagy választói közötti kommunikáció az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás szabadsága (...) által védett körbe tartozik {1/2013. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [93]–[94]}. Ez a körülmény semmilyen okból nem hagyható figyelmen kívül választási jogorvoslati eljárásban”, a Kúrial. végzés tehát alaptörvény-ellenes (Abh1. Indokolás, [35]–[36]).

Az Alkotmánybíróság egyértelművé tette, hogy a „bíróság jogértelmezése a törvényhozó szerepét nem veheti át, csak alapjogok (ide értve az alaptörvényi értékeket is) ütközése esetén mérheti össze az érintett alapjogokat”. A Kúrial. végzéssel elbírált ügyben „alapjogok ütközése nem merült fel, egyetlen alapjog és annak törvényi korlátozása volt vizsgálandó.” Az Alkotmánybíróság már korábban megállapította, hogy a Ve. egy tilalmának az az értelmezése van összhangban az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével, amely a Ve. törvényi szabályozását zártnak tekint, és azt nem egészíti ki {3130/2018. (IV. 19.) AB határozat, Indokolás [39]}. Az ügyben annak volt „jelentősége, hogy a Ve. bármely szabálya tiltja-e a jelölő szervezetek számára, hogy választási kampányban a jelöltállításán kívül más célra aláírást gyűjtsenek.” Ilyen szabály azonban nincs a Ve.-ben, és „a Ve. egyetlen más szabályából sem vonható le ilyen következtetés. Sőt, a Ve. 149. §-a kifejezetten megengedi a választópolgárok adatainak kezelését, (...). A szóban forgó esetben éppen ez történt.” A Kúrial.

végzés az „Alkotmánybíróság korábbi döntését figyelmen kívül hagyva önkényesen olyan tilalmat tulajdonított a Ve.-nek, amely abban nem szerepel. Értelmezésével tehát a törvényhozó akaratán túlterjeszkedve úgy egészítette ki a törvényt, hogy ezzel másik rendelkezését lerontotta.” A Kúrial. végzés így ez „okból is alaptörvény-ellenes, minthogy sérti az Alaptörvény IX. cikkének az I. cikk és a 28. cikk előírásait tiszteletben tartó értelmezését és alkalmazását” (Abh1. Indokolás, [37]-[38])

Az Alkotmánybíróság végül rögzítette, hogy a bírói függetlenség a jogkereső személyeket és szervezeteket megillető alapjog. Az Alkotmánybíróság szerint „[a] bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel” {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [23]}. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a Kúrial. végzés „a törvényhozó akaratán túlterjeszkedve kiegészítette a Ve.-t”, így az az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is megsértette. (Abh1. Indokolás, [39]-[40])

Az Abh1. az alkotmányos követelmény megállapításával kapcsolatos indokolása megállapította, hogy a fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, ezért az Alkotmánybíróság alkalmazhatónak találta azt minden bírósági eljárás tekintetében {10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [61]}; „így a választási eljárás során sem hagyható figyelmen kívül a fegyveregyenlőség elve.” A Kúria mulasztása lényegében a választási eljárásban megfelelően alkalmazandó közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 20. § (4) bekezdését – az érdekelt perbelépésére vonatkozó szabályozást – hagyta figyelmen kívül, megsértve „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való alapjogot. Erre sem az eljárás szoros határideje, sem más körülmény nem ad magyarázatot. (...) Megváltoztató döntéshez az érintettek részvételi lehetősége nem kerülhető meg. A perbelépést vagy perbeállítást értelemszerűen a Ve. speciális határidő-szabályait figyelembe véve kell alkalmazni.” (Abh1. Indokolás, [47]-[48])

4. A Kúria ügyelosztási rendben kijelölt tanácsa a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 427-428. §-ai szerinti eljárásban 2019. május 13-án meghozott Kpkf.37.603/2019/3. számú végzésében rögzítette, hogy a Kúriának „meg kell keresni az indítványozót, s lehetőséget kell számára biztosítani a nyilatkozattételre”, illetve „az általa megállapított tényállást az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerinti véleménynyilvánítási szabadság érvényesülésével összefüggésben kell” értékelnie, figyelembe véve a „választási kampányidőszakra vonatkozó speciális szabályokat, benne a választási alapelvek érvényesülését is.”

A Kúria a Kúrial. végzést meghozó tanácsa 2019. május 16-án tette közzé Kvk.II.37.628/2019/4. számú végzését (a továbbiakban: Kúria2. végzés), mely az NVB 56/2019. számú határozatát megváltoztatta és az FVB 6/2019. (IV. 15.) számú határozatát helybenhagyta. A Kúria az Abh1.-ben foglalt alkotmányos követelményt a „nem az indokolásban foglaltak szerint tartotta be és csak nyilatkozattételre hívta fel” az Indítványozót, „mellőzve az érdekelt perbelépés biztosítását.” A Kúria szerint a választási eljárásban „a Kp. 20. §-a szerinti szabályok megfelelő alkalmazásának, az érdekelt teljes körű részvételének nincsenek meg a feltételei,” figyelemmel e jogintézmény sajátos jellegére. Az idő „rövidsége miatt nincs mód együttesen az érdekelt értesítésére”. Az Indítványozó a nemleges bizonyítás korlátainak ismeretében megjegyzi, hogy a Kúria a Kúria2. végzés meghozatalát megelőzően részére megkeresést nem küldött, vagy ha küldött is, azt nem kapta meg.

A Kúria a „húszezres aláírás” kifejezésre alapozva, valamint arra, hogy „az aláírásokra az európai parlamenti választásra történő delegálás miatt van szükség”, továbbá „az aláírásgyűjtő pulton lévő felirat és a felvételen látható aláírásgyűjtésre szolgáló ívek alapján, az aláírásgyűjtés időpontjára is figyelemmel” azt állapította meg, hogy az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek által végzett aláírásgyűjtés nem ajánlások gyűjtésére irányult, mivel az aláírásgyűjtés nem a Ve. 120-121. §-ai szerinti ajánlóíveken történt, továbbá a támogatói aláírások leadására aznap reggel sor került. „A választópolgárok az elhangzott tájékoztatás ellenére aláírásukkal” nem az Indítványozó „jelöltállítását” támogatták, ezért az Indítványozó nevében eljáró személyek olyan tevékenységet folytattak, „amely a

választópolgárok megtévesztésére alkalmas volt (...) a választópolgárok megtévesztése pedig önmagában felveti a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás (...) sérelmét.”

A Kúria kifejtette, hogy a videofelvétel mint bizonyíték nem ellentmondásos, az a „megtévesztést kellően képes volt igazolni, mivel jól láthatóan mutatta a helyszínt, a pultot, az aláírásgyűjtő ívet, jól hallható volt az aktivisták ellentmondásos nyilatkozata, akik hol az európai parlamenti választásokra, hol a jelöltállításra, hol Orbán Viktor támogatására, hol arra utaltak, mintha az ajánlóívek formátuma szabadon megválasztható lenne a jelöltállítás során és nem lenne egységes követelmény azokra.” Az „aláírásgyűjtésben megnyilvánuló jelen politikai kommunikációt” nem korlátozta, kizárólag „az adatszerzés megtévesztő módja miatt vizsgálódott, a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményére figyelemmel.”

A Kúria aláhúzta, hogy „a választási eljárási alapelveket a kampánytevékenységet végző jelölt szervezet vonatkozásában is érvényre juttathatja, különösen, hogy a kifogásban (...) jogsértésként hivatkozható az alapelvek megsértése (...). Ezen alapjog és a választási eljárási alapelv (mint alkotmányos érték) szembe állítása esetén a Kúria feladata az alapjog korlátozás feltételeinek vizsgálata”. Az eljárási alapelveknek való megfelelés vizsgálata a Ve. törvényi szabályozási körén belül marad, s nem egészíti ki azt. A Kúria ezt követően az adatkezelésre vonatkozó követelményekre vonatkozóan elismerte, hogy azokra vonatkozóan konkrét rendelkezés a Ve.-ben nem található.

A Kúria2. végzés – az indokolással ellentétesen – azt állapította meg, hogy az Abh1.-ben „foglalt – kifogással támadott jelölt szervezeti magatartás jogi minősítésére, választási eljárási alapelv érvényre jutását kizáró jogi érvelésére vonatkozó – döntésére figyelemmel azt kellett megállapítania, hogy a jelen esetre vonatkozóan a FIDESZ-KDNP jelölt szervezet kampánytevékenységének gyakorlása során – a véleménynyilvánítási szabadságra tekintettel – nem követett el jogsértést.”

5. A Kifogástevő 2019. május 20-án benyújtott alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikkére hivatkozva kérte a Kúria2. végzés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság 2019. május 28-án meghozott, IV/00862/2019. ügyszámú határozata (a továbbiakban: Abh2.) a Kúria2. végzést megsemmisítette.

Az Abh2. rögzítette, hogy a Kúria a megismételt eljárásban megerősítette korábbi döntése indokolását, vagyis fenntartotta azt a véleményét, hogy az Indítványozó jogot sértett, ugyanakkor annak megállapításától – az Abh1.-ben foglaltakra mindössze utalva csak – tartózkodott. (Abh2. Indokolás [29]-[30]). Ez alapján a Kúria2. végzés indokolása ellentmondásban állt annak rendelkező részével. Az Alkotmánybíróság azt dönti csak el, hogy „az általa vizsgált bírósági határozat összhangban áll-e az Alaptörvénnyel, illetve a döntés alkotmányos kereteit jelöli ki”, de a megismételt eljárásra adott iránymutatás nem terjedhet ki a meghozandó új határozat érdemi tartalmának meghatározására. Az Abh2.-ben foglaltak szerint az Abh1.-ből a Kúriára nézve az következett, hogy új felülvizsgálati határozatot kellett hoznia, nem alkalmazhatott olyan Ve. szabályt, amely a törvényi tilalmakat kiegészítendő, az érdekelteknek nyilatkozattételi lehetőséget kellett biztosítania, és az eldöntendő kérdést az ügyben érintett alapjogokra – így különösen a véleménynyilvánítás szabadságára – figyelemmel kellett eldöntenie.

A Kúriának a bizonyítékok alapján azt kellett volna tisztáznia, hogy az Indítványozó cselekménye „összességében hogyan viszonyul a véleménynyilvánítás, a választási kommunikáció szabadságához”, valamint, hogy „ennek fényében megállapítható-e, hogy megtévesztően járt el, vagy szabadságjogát jogszerűen gyakorolta, előbbi esetben milyen magatartásban nyilvánult meg a megtévesztés (vagyis hogyan lehetett megtévesztő egy, a választási ajánlóívekhez képest eltérő színű, formájú és tartalmú ív)”. Az Abh2. aláhúzta, hogy a Kúria2. végzés a rendelkező részében foglaltakat „nem indokolta, hanem – egyrészt minden indokolás, a tényállásnak a vélemény szabadság tükrében való mérlegelése nélkül utalt arra”, hogy az Indítványozó „adatszerzése megtévesztő volt, – másrészt szintén minden további indokolást mellőzve úgy foglalt állást”, hogy az Abh1.-ben foglaltak miatt kellett a rendelkező részben foglalt következtetésre jutnia. (Abh2. Indokolás [38])

Az Alkotmánybíróság szerint a Kúria indokolási kötelezettségét nem teljesítette, „ehelyett olyan hatást tulajdonított” az Abh1.-nek, „amely abból közvetlenül nem következik. Ha pedig közvetve – a

bizonyítékok mérlegelése és az Alaptörvénnyel összhangban álló jogértelmezés alapján ez a helyes döntés, (...) akkor azt a Kúriának kell megindokolnia, hogy miért találta jogszerűnek az FVB helybenhagyott határozatát.” Az Alkotmánybíróság ezért megállapította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. Az Abh2. rögzítette: annak vizsgálatára, hogy a Kúria2. végzésnek „a Kp. 20. §-a alkalmazhatóságára vonatkozó érvelése milyen összefüggésben áll a XXVIII. cikk (1) bekezdésével” nem került sor (Abh2. Indokolás [39]-[41])

6. A Kúria ügyelosztási rendben kijelölt tanácsa a Pp. 427-428. §-ai szerinti eljárásban 2019. június 2-án meghozott Kpkf.37.702/2019/2. számú végzésében mindössze annyit rögzített, hogy a Kúriának a megismételt eljárás során hozott végzése az Abh2. „indokolás [39] pontjának feleljen meg”, vagyis a Kúria feladata az volt, hogy a bizonyítékok mérlegelése és az Alaptörvénnyel összhangban álló jogértelmezés alapján döntsön, és döntését külön indokolnia kell.

A Kúria a Kúria1. és a Kúria2. végzést meghozó tanácsa 2019. június 6-án meghozott Kvk.II.37.706/2019/4. számú végzésével (a továbbiakban: Kúria3. végzés) az NVB 56/2019. számú határozatát – a FVB 6/2019. (IV. 15.) számú határozatára is kiterjedő hatállyal – megváltoztatta, és megállapította, hogy az Indítványozó „2019. április 8. napján – megtévesztő tájékoztatásával – megsértette a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontját.” A Kúria3. végzés szerint az Abh.1-ben foglalt alkotmányos követelmény alapján a Kúria biztosította a „– megismételt eljárásban is – a nyilatkozattételt”, azonban az Indítványozó ismét kénytelen megjegyezni, hogy a választási eljárásban a választási szervekkel történő kapcsolattartásra használt elérhetőségére megkeresés nem érkezett.

A Kúria az Abh2.-t ismertetve rámutatott arra, hogy figyelemmel kellett lennie az ügy alapjogi vonatkozásaira és rögzítette, hogy a kifogásban jogsértésként hivatkozható az eljárási alapelvek megsértése. A Kúria3. végzés megismételte: nincs szó arról, hogy a politikai kommunikáció tartalma érintett lenne vagy korlátozásra kerülne, hiszen a vizsgálat tárgya mindössze az aláírásgyűjtést megelőzően adott tájékoztatás, annak tartalma. A Kúria1. és a Kúria2. végzés tartalmától semmiben el nem térve a Kúria leszögezte, hogy a videofelvételen „látható” (sic!), aktivisták általi ellemondásos kommunikáció megtévesztő, ezért jogsértő. A Kúria3. végzés szerint az „alapelv megsértésének megállapítása olyan jogszerűségi kérdés, amelyre a Kúria a tényállás és a rendelkezésre álló bizonyítékok összevetése alapján a bizonyítékok értékelésére vonatkozó jogkörében jutott.”

A Kúria hangsúlyozta, hogy „a videofelvétel mint bizonyíték nem volt kétséges, arra határozati döntés alapítható, mivel a nem megfelelő tájékoztatást és ezzel a megtévesztést kellően képes volt igazolni, amikor jól láthatóan mutatta a helyszínt, a pultot, az aláírásgyűjtő ívet, jól hallható volt az aktivisták nyilatkozata” is. A Kúria „kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy a pult kihelyezésének időpontja (...), az azon szereplő és az európai parlamenti választásokra utaló felirat, az aktivisták által hangsúlyosan és az „ez a húszeszes aláírás?” kérdésre adott többszöri igenlő válasz a pulthoz lépő választóban joggal kelthette azt a képzetet, hogy a jelöltállításhoz kéri az aláírását és személyes adatait. A választó azt sem tudhatta pontosan, hiszen csak aznap ért véget a jelölő szervezet jelöltállító aláírásgyűjtése, hogy az aláírása ajánlási célú már nem lehet.”

A Kúria szerint „a két aláíró ív különbségének azért nincs döntő jelentősége, mert egyrészt a választópolgár nem feltétlenül ismeri a jogszabályban megjelenő hivatalos formátumú ajánlóívet, így nem kell tudnia, hogy a kitett ív azzal nem azonos; másrészt a jelölő szervezet európai parlamenti választásokra szóló kampányüzenete volt megtalálható az ív tetején, utalva a kampányban jelentős szerepet betöltő pártvezetőre, így okkal gondolhatta, hogy igaz a szóban elhangzó azon tájékoztatás, hogy ez a „húszeszes aláírás”-hoz kell; továbbá az aktivisták még a jól tájékozott kérdezőnek is azt állították, hogy minden párt olyan aláírásgyűjtő ívet készít, amelyet szeretne.” Ez a „kommunikációs környezet és a többszöri, ellentmondó, nem egyértelmű tájékoztatás tehát azt eredményezte, hogy a választópolgár nem tudta pontosan mihez kéri az aláírását és a személyes adatait.”

A Kúria felrögzítette az Indítványozónak a nyilatkozattétel elmaradását, mivel az „adatvédelmi tájékoztató pontos tartalma a felvétel alapján nem kivethető”, és a Kúria nem ismerhette meg annak tartalmát, így azt sem tudta értékelni, hogy az „adatvédelmi tájékoztató alkalmas volt-e az aktivisták megtévesztő tájékoztatásának tisztázására, korrigálására.” A Kúria „nem tudta a jelölő szervezet javára értékelni

ennek az adatvédelmi tájékoztatónak a felmutatását, mivel nem tudható, hogy az a „húszezres aláíráshoz” vagy a szimpátia aláíráshoz kapcsolódott, és kellő tájékoztatást nyújtott.”

A Kúria úgy vélte, hogy az Indítványozó „nevében eljáró személyek nem adtak egyértelmű tájékoztatást, amely miatt eljárásuk megtévesztésére alkalmas volt, ami „felveti a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás Ve. 2. § (1) bekezdése e) pontja szerinti alapelvének sérelmét.” A Kúria a Ve. alapelveinek a 3130/2018. (IV.19.) AB határozatban és az Abh1.-ben foglaltakkal ellentétes szerepet tulajdonító értelmezését megalapozandó kifejtette, hogy azokat nem lehet a „Ve. törvényi tilalmait kiegészítő rendelkezésekként értelmezni, mert maga a jogalkotó (...) kötelező vizsgálat tárgyává teszi azok mindenkor érvényesülését.” A Kúria a szerkesztői szabadság korlátozására vonatkozóan követett saját gyakorlatára hivatkozva arra a következtetésre jut, hogy „a választási eljárásban érvényesülő alapelvek a választási eljárás törvényes garanciái, azok a törvényi tilalom részét képezik, (...) ezért (...) ezen alapelvek olyan alkotmányos értékek is egyben, amelyek megalapozhatják a választási eljárásban felmerülő alapjogok érvényesülésének a korlátozását.”

A Kúria a 18/2008. (III. 12.) AB határozatára hivatkozva hangsúlyozta, hogy az Indítványozó „kampányidőszak alatt végzett valamennyi tevékenysége (...) kapcsán vizsgálható az alapelvek érvényesülése.” Az Indítványozó azon joga, hogy szabadon folytasson politikai kommunikációt a választókkal, s a választók véleményének közvetlen megismerése érdekében aláírásokat is gyűjtsön, „nem adhat felhatalmazást arra, hogy nem megfelelő, ellentmondásos tájékoztatáson alapuló hozzájárulás alapján” kérje el a választópolgárok személyes adatait. Ezt követően a Kúria szerint két alapjog (a véleménynyilvánítás, illetve az információs önrendelkezés szabadsága) vonatkozásában kellett volna alapjogi tesztet végezni, de ez mégsem volt szükséges, mert arra alkalmas volt a „Ve.-beli alapelv – alkotmányos értéként (sic!)”. A Kúria a „jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének a sérelmét megállapítva akként értékeli, hogy ezen alapelv, mint alkotmányos érték érvényre juttatása” az Indítványozó alapjogát szükségszerűen korlátozza, és e korlátozás „akkor felel meg az arányosság követelményeinek, ha az az alapjog lényeges tartalmának tiszteletben tartása mellett kizárólag a választási alapelv érvényre juttatása érdekében történik”.

Végezetül a Kúria rámutatott arra, hogy „egyszeri esetet vizsgálva állapított meg jogsértést, azt az aktivisták magatartásához kötötte, az ellentmondásos tájékoztatásuk miatt. A jogsértés megállapítása további jogkövetkezmények (bírság, eltiltás) alkalmazása nélkül csupán jelzés értékű döntésnek minősül, amely egyúttal felhívja valamennyi jelölt szervezet figyelmét a hasonló helyzetekben elvárt magatartásra.” Emellett a Kúria kiemelte azt is, hogy „a többszörösen megismételt eljárásban hozott ellentétes tartalmú döntéseit az indokolta, hogy a Kúria2. végzés meghozatala során „úgy értelmezte az Alkotmánybíróság Abh.1. döntését, mint amely szűkre szabja a kúriai döntéshozatal kereteit, ezzel szemben az Abh.2. döntés az alkotmányos párbeszéd folytán nyilvánvalóvá tette a Kúria eljárási kereteit, így a Kúria eleget tudott tenni jelen döntésében a rá háruló feladatoknak.”

V. Az érdemi elbírálás feltétele – a befogadás alapja

Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

A IX. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jog tekintetében a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség igazolható, mivel a Kúria a IX. cikkben biztosított jogok alkotmányos tartalmát elmulasztotta érvényre juttatni {3/2015. (II. 2.) AB határozat Indokolás [17]–[18]}, mivel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt mérlegelési tesztet nem végezte el, hanem a Ve. egyes rendelkezéseit alkotmányos értéknek nyilvánítva csak formálisan próbált megfelelni az Alaptörvényből és az Alkotmánybíróság határozataiból következő kötelezettségének. A Kúria az Alkotmánybíróság szerepébe lépett, amikor – érdemi indokolást is nélkülözve – megállapította, hogy az Alaptörvényben nem szereplő, abból le nem vezethető eljárási alapelvek alkotmányos értéknek minősülnek, holott az alkotmányos értékek alapjogkorlátozás alátámasztására való alkalmassága az Alaptörvény IX. cikke esetében egyébként is kisebb, mint más alapjogok esetében. A Kúria a fentiek alapján tehát túllépte a jogszabályok értelmezési tartományának alkotmányos kereteit.

Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel továbbá az, hogy a Ve. 2. § (1) bekezdésében foglalt alapelvek alkalmazása során megengedhető-e az Alaptörvényben foglalt jogok – sommás értékelésen alapuló, érdemi érvelés nélkül – történő korlátozása, vagyis, hogy az alapelvekre való hivatkozással indokolható-e bármilyen alapvető jog, jelen esetben az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének sérelme.

Az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt jogosultságok Kúria által történő megsértése tekintetében is igazolható a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, hiszen a jelen indítvánnyal támadott döntést a Kúria az Indítványozó nyilatkoztatását csak látszólag megkísérelve hozta meg. Az indítvány által érintett ügy továbbá azt az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést veti fel, hogy a jellemzően rövid határidőket előíró Ve. alapján lefolytatott bírósági eljárásban hogyan köteles érvényesíteni a bíróság a fair eljáráshoz való jogot, ha a jogsértés megállapítása kizárólag egy – a jogsértés bizonyítására alkalmatlan, vagy a jogsértés látszatának megteremtése érdekében rosszhiszeműen előállított – bizonyítékra alapozva történt.

VI. A bírói döntés alaptörvény-ellenessége és az Alaptörvényben biztosított jog sérelme

A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) alapján az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e (3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]). Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz (3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]). Az Indítványozó a Kúria eljárásában és döntésében megnyilvánuló, az Alaptörvényben foglalt garanciák sérelmére mutat rá, mivel törvényi alap, illetve az alapjog korlátozását megalapozó indok nélkül (Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés) nem állítható fel olyan mérce, ami az Indítványozó tevékenységét az Alkotmánybíróság gyakorlatában foglaltakkal kifejezetten szembe menve jogsértővé teszi.

1. Az Alaptörvény IX. cikk (1)-(2) bekezdésében foglalt jogok sérelme

Magyarország Alaptörvénye IX. cikk szerint:

„(1) Mindenkinnek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

1. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, az I. cikk (4) bekezdése szerint pedig a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak. A véleménynyilvánítás szabadságának alapjoga az Indítványozót is megilleti, különösen a pártok választási kampányban folytatott versengésének kontextusában. Az Alkotmánybíróság 1/2013. (I. 7.) AB határozata (a továbbiakban: Abh3.) szerint a „pártok szólásszabadságának (...) különös súlyt ad az is, hogy az Alaptörvény VIII. cikke szerint a pártok sajátos alkotmányos feladata, hogy közreműködjenek a nép akaratának kialakításában és kinyilvánításában. (...) >[a] pártok népakarat kialakításában betöltött szerepéhez hozzátartozik az, hogy tevékenységét nyilvános hirdetés útján ismertesse és népszerűsítse.< [44/2008. (IV. 17.) AB határozat, ABH 2008, 459, 463.]” (lásd: Abh3. Indokolás, [94])

A 7/2014. (III. 7.) AB határozat (a továbbiakban: Abh4.) szerint „[a] szabad véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében. A véleményszabadságnak ez a kitüntetett szerepe kettős igazolással bír: mind az egyén, mind pedig a közösség szempontjából különösen becses jogról van szó. (...) [a] szólásszabadság a demokratikus, plurális társadalom és közvélemény fundamentuma. A társadalmi, politikai viták szabadsága és sokszínűsége nélkül nincs demokratikus közvélemény, nincs demokratikus jogállam. A demokratikus közvélemény azt kívánja meg, hogy a társadalom valamennyi polgára szabadon fejthesse ki gondolatait, (...). A szólásszabadság szubjektív jogának biztosítása mellett tehát az államnak a demokratikus közvélemény kialakulása és fennmaradása érdekében is örködnie kell a véleménypluralizmus fölött.” (lásd: Abh4. Indokolás, [39]) „A közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik, mivel különös erővel és egyértelműséggel vonatkozik rá a szólásszabadság kettős igazolása. (...) A demokratikus közvélemény és akaratképzés

közösségi szempontja alapján (...) a sokszínű társadalmi és politikai nézetek szabad kifejezése minősül a legmeghatározóbb követelménynek.” (lásd: Abh4. Indokolás [45])

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint „alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.” Ebből következően „[a] szólásszabadság kitüntetett szerepe azzal jár, hogy egyrészt csak kivételes jelleggel kell engednie a korlátozására felhozott más jogokkal, illetve alkotmányos értékekkel szemben, másrészt a szabad véleménynyilvánítást korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni. >A vélemény szabadságával szemben mérlegelendő korlátozó törvénynek nagyobb a súlya, ha közvetlenül másik alanyi alapjog érvényesítésére és védelmére szolgál, kisebb, ha ilyen jogokat csakis mögöttesen, valamely »intézmény« közvetítésével véd, s legkisebb, ha csupán valamely elvont érték önmagában a tárgya (pl. a köznyugalom)< [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 178.]. A korlátozásnál is figyelemmel kell lenni a szólásszabadság kettős, egymást erősítő igazolására, azaz a jogalkotónak >a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos határait úgy kell meghatározni, hogy azok a véleményt nyilvánító személy alanyi joga mellett a közvélemény kialakulásának, illetve szabad alakításának a demokrácia szempontjából nélkülözhetetlen érdekét is figyelembe vegyék< [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 172.]” (lásd Abh4. Indokolás [42]) Ezért „[a] közéleti véleménynyilvánítás fontosságának hangsúlyozása nem jár azzal, hogy más típusú szólásokra ne vonatkoznának azok a megfontolások, amelyeket az Alkotmánybíróság a véleményszabadság kitüntetett alapjogi helyzetével összefüggésben kifejtett, de (...) a politikai és egyéb közügyeket érintő beszéd korlátozásánál ezeket a megfontolásokat különösen nagy szigorral kell érvényre juttatni.” (lásd Abh4. Indokolás [46])

2. Az Indítványozó véleménynyilvánítási szabadsága választási kampányidőszakban szenvedett sérelmet, a Kúria³. végzés választási ügyben, a korábbi döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását követően született. Az Alkotmánybíróság 5/2015. (II. 25.) AB határozata (a továbbiakban: Abh5.) megállapította, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert véleménynyilvánítási szabadság kiterjed a választási kampány során a jelöltek és a jelölő szervezetek által folytatott kampánytevékenységekre, melynek egyik eszköze a Kúria³. végzés által elismerten is választópolgárokkal a köztereken folytatott kommunikáció, és a kommunikáció alapján – a vonatkozó jogszabályok betartásával végzett – aláírásgyűjtés is. A „választási kampány a közügyek szabad vitatásának egyik, a választójog szabályai körébe vont megnyilvánulása. E nélkül a választópolgárok nem, vagy csak komoly nehézségek árán tudnák eldönteni, hogy kire szavazzanak. A választási kampány során tehát nemcsak egyszerűen a közügyeket vitatják meg az emberek, hanem tájékozódnak annak érdekében, hogy a szavazás napján megfontolt döntést tudjanak hozni.” (lásd: Abh5. Indokolás [23]-[24]).

Az Alkotmánybíróság 9/2015. (IV. 23.) AB határozata (a továbbiakban: Abh6.) szerint „[a] választási eljárás során a választási szervek kifogást elbíráló döntéseit felülvizsgáló bíróságok a választásra irányadó jogszabály, illetve a választás és a választási eljárás alapelveinek megsértését vizsgálják eljárásukban, melynek során a választási eljárási rendszer sajátosságai, így különösen a szoros eljárási határidők következtében széleskörű bizonyítási eljárást nem folytatnak le.” Azonban „[a] választási eljárás jogorvoslati rendszerében eljáró bíróságoknak is figyelemmel kell lenniük az Alaptörvény 28. cikkére, vagyis a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük.” (lásd: Abh6. Indokolás [39]-[40]) E folyamat során figyelembe kell venni, hogy „[a] választójog az Alaptörvényben elismert, (...) alapvető jog. A választójog szabadságának gyakorlása abban áll, hogy a választópolgár a rendeltetésszerű joggyakorlásnak megfelelő tájékoztatás alapján jogosult eldönteni, hogy gyakorolja-e a választójogát vagy sem, illetve, hogy kire adja le szavazatát.” (3100/2017. (V. 8.) AB határozat Indokolás [36])

A véleménynyilvánítás szabadsága tartalmát és megnyilvánulási formáit tekintve is különösen védett jog, így az Alaptörvény alapjogkorlátozással kapcsolatos rendelkezései alapján mindig meg kell vizsgálni, hogy a bírói döntés, illetve az annak alapjául szolgáló jogértelmezés nem vezet-e az Alaptörvény sérelmére. A 3/2015. (II. 2.) AB határozat szerint az „Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme

érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az alapjog-korlátozásnak ez a tesztje (...) a jogalkalmazókkal szemben is alkotmányos követelményt fogalmaz meg. E követelményből (...) a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák” (Indokolás [21]). A Kúria kezdetben nem figyelt fel az alapjogi összefüggésre, a későbbiekben pedig csak látszólagosan vette figyelembe azt, és amikor tartalmat adott az alkalmazandó jognak, az értelmezésben nem voltak felismerhetők az alapjogi korlátozás alkotmányosságának mérlegelési szempontjai. A döntés érveléséből felismerhetőnek kell lennie ugyanis az ütköztetett és a korlátozással érintett alapjogoknak, a korlátozás szükségességének, és a bíró által figyelembe vett arányossági szempontoknak. Bár ez a feltétel a támadott Kúria³. végzésben látszólag és részben teljesül, a Kúria döntése továbbra is sérti az Alaptörvényt.

3. A Kúria Kúria³. végzésében az Indítványozónak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt jogát az Indítványozó képviseletében eljáró személyeknek tulajdonított kijelentések jogsértő jellegére tekintettel korlátozta. Az alapjog korlátozására alapotlanul került sor, a Kúria alaptörvény-ellenesen találta a korlátozást szükségesnek és arányosnak is.

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint „alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az alapjogkorlátozás célja tehát valamely más alapvető jog érvényesülése, vagy valamilyen alkotmányos érték védelme lehet. Az Alkotmánybíróság 30/1992. (V. 26.) AB határozatában fektette le az alapjogok korlátozásának kereteit rögzítve, hogy alapvető jog csak akkor korlátozható, ha „másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el.” Az említett határozatában az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása kapcsán kifejtette, hogy „a szabad véleménynyilvánítás jogának kitüntetett szerepe ugyan nem vezet arra, hogy ez a jog – az élethez, vagy az emberi méltósághoz való joghoz hasonlóan – korlátozhatatlan lenne, de mindenképpen azzal jár, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jognak valójában igen kevés joggal szemben kell csak engednie, azaz a véleményszabadságot korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni. A vélemény szabadságával szemben mérlegelendő korlátozó törvénynek nagyobb a súlya, ha közvetlenül másik alanyi alapjog érvényesítésére és védelmére szolgál, kisebb, ha ilyen jogokat csakis mögöttesen, valamely „intézmény közvetítésével véd, s legkisebb, ha csupán valamely elvont érték önmagában a tárgya”. Az Alkotmánybíróság tehát rangsort állított fel az alapjogok között a véleménynyilvánítás szabadságához való jog korlátozása kapcsán, melyben az alkotmányos értékek az utolsó helyet foglalják el. Ebből következően a véleménynyilvánítás szabadsága csak rendkívül szűk körben korlátozható, és alkotmányos érték védelme érdekében csak a szükségesség és arányosság követelményének figyelembevételével, a legvégső esetben kerülhet rá sor.

Az alkotmányos érték fogalma feltételezi, hogy olyan értékről van szó, mely közvetlenül az Alaptörvényben is megjelenik, vagy az Alaptörvényben foglalt rendelkezésekből levezethető, az Alaptörvény szellemiségéből fakad, a teljes jogrendszer átható értéket közvetít. Az Alkotmánybíróság egy-egy alkotmányos érték védelme érdekében több korábbi döntése során is elvégezte az alapjogok korlátozásával kapcsolatos szükségességi-arányossági tesztet. A 64/1991. (XII. 17.) AB határozatában a terhelességmegszakítás szabályozása kapcsán megállapította, hogy az állam életvédelmi kötelezettsége alapján az anya önrendelkezési joga korlátozható akkor is, ha a magzat nem jogalany. A magzati élet tehát alkotmányos értéknek jelent meg, melyet az Alaptörvény II. cikke immár deklaráltnak tartalmaz. A 12/2004. (IV. 7.) AB határozatában az Alkotmánybíróság a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülésével szemben a döntés-előkészítés során az adatkezelő hatékony, befolyásmentes, színvonalas működésének biztosítását fogalmazta meg olyan alkotmányos értéknek, mely indokolta a hivatkozott alapjog korlátozását. Mindkét esetben tehát az Alaptörvényből közvetlenül levezethető, az állam működését átható alapvető alkotmányos érték védelme indokolta az alapjog korlátozását.

Az Alaptörvényben a választással kapcsolatban megjelennek olyan elvek, melyek alkotmányos értéknek tekinthetők. Az Alaptörvény 2. cikkének (1) bekezdése rendelkezik a választás alapelveiről, mely szerint a választójog általános és egyenlő, a szavazás pedig közvetlen és titkos. A Kúria jelen indítvánnyal támadott döntésében azonban nem a választás alapelveit állította szembe a véleménynyilvánítás szabadsága, mint alapvető jog érvényesülésével, hanem a Ve. szerinti alapelvek egyikét, mely kifejezetten a választási eljárás tekintetében érvényesül. Bár a választási eljárás alapelvei kétségtől nagy fontosságúak, de részben törvényi szinten történt meghatározásuk tényéből, részben pedig más okokból is kétséges, hogy alkotmányos értéknek lennének tekinthetők, ahogy az is vitatható, hogy a Kúria jogosult volna arra, hogy bármit alkotmányos értéknek nyilvánítson. Fontos azonban, hogy ha a Ve. alapelveit alkotmányos értéknek is lehetne tekinteni, még ebből sem következne a jogkorlátozás megalapozottsága, hiszen a fentiek mentén erre csak rendkívüli körülmények között, kivételesen kerülhetne sor (pl. az emberi méltóság védelme).

A Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontja szerinti jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elve alapvetően polgári jogi alapelv, azonban az Alkotmánybíróság 18/2008. (III. 12.) AB határozata alapján a rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye a „polgári jogi alapokból kiindulva vált a jogrendszer egészét átható általános alapelvvé, amelynek lényege, hogy a jogosultságok gyakorlása nem irányulhat a jog rendeltetésével össze nem egyeztethető célra, az alanyi jogok gyakorlása akkor számíthat törvényi védelemre és elismerésre, ha az a jogosultság rendeltetésének, céljának megfelelően történik.” Az Alkotmánybíróság a rendeltetésszerű joggyakorlásra vonatkozóan akkor tett megállapítást a népszavazáshoz való jog vonatkozásában (aláírásgyűjtő ívek jogszerűsége) értelmezhető, mivel az Alkotmánybíróság érzékelte a népszavazási kezdeményezések megnövekedett számban történt benyújtását és a választási bizottsági elbírálást követően benyújtott kifogások számának emelkedése mellett azt is, hogy a „kezdeményezők (...) rövid időközön belül azonos tárgykörben (...) nyújtottak be aláírásgyűjtő íveket hitelesítésre, ezáltal zavaró befolyást gyakorolva más kezdeményezések alapján indult eljárásokra. Számos esetben az aláírásgyűjtés (...) valódi szándéka nélkül kezdeményeztek hitelesítési eljárást. A benyújtott aláírásgyűjtő íveken több „komolytalan”, a népszavazás alkotmányos céljával és rendeltetésével ellentétes kérdés került megfogalmazásra.” A Kúria³ végzésben hivatkozott alkotmánybírósági határozattól a jelen helyzet nem is állhatna távolabb: a Kúria sem állít többet – azt is alaptalanul –, hogy az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek egy, a helyzettel tisztában lévő, aláírásgyűjtő ívet kitölteni nyilvánvalóan nem óhajtó személynek megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adtak. A Kúria az általa hivatkozott döntéssel lényegében olyan látszatot teremt, hogy az Indítványozó a választáson való elindulásával, kampánytevékenységével a választójog gyakorlásának ellehetetlenítésére törekszik, ami nyilvánvalóan nem megalapozott következtetés.

Az Alkotmánybíróság 18/2008. (III. 12.) AB határozata mindazonáltal kétségtől hangsúlyozza azt, hogy a „választási eljárás alapelvei, köztük a rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye kiterjed a választási eljárások minden szakaszára és az eljárások minden résztvevőjére”, de ez a megállapítás azért igaz, mert a rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye a jogrendszer egészét áthatja. Kétségtelen ezért, hogy a jelöltek vagy jelölő szervezetek kampányidőszak alatt a választási eljárási törvényben biztosított jogok gyakorlásával nem élhetnek vissza, azokat a törvényhozó által kívánt joghatás elérése érdekében, jóhiszeműen vehetik csak igénybe. Abból azonban, hogy a rendeltetésszerű joggyakorlás a joggal való visszaélés törvényi tilalma alapján a jogintézményekkel azok címzettjei csak célhoz és tartalomhoz kötötten élhetnek, nem vonható le az a következtetés, hogy megállapítható volna a rendeltetésszerű joggyakorlás sérelme választási eljárásban csupán a jogsértés „potencialitása”, lehetőségének pusztá felmerülése, megállapíthatósága alapján.

Egyértelmű, hogy a jog nem öncél, Lábady Tamás szerint „[a] jogával élő a jog fegyverével tör a jog eszméje ellen”¹ amikor jogát annak társadalmi rendeltetésével össze nem férő célra irányulóan gyakorolja. A joggal való visszaélés hangsúlyozottan nem tételez eleve jogellenességet, hiszen a jogalanynak van alanyi joga, amit saját belátása szerint gyakorolhat. „Nem konkrét kötelezettség egyértelmű, nyilvánvaló megszegése valósul meg, hanem a joglátszat, a rendeltetésszerűség határain

¹ Lábady Tamás: A polgári jog (magánjog) általános része. Dialóg Campus Kiadó, Pécs, 2002. 139. p.

való <átbillenésre> kerül sor. Ezen <minőségi> átalakuláson keresztül vezet az út a jogellenesség birodalmába.”² A joglátszatra, illetve e minőségi átalakulás sajátosságaira tekintettel a rendeltetésszerű joggyakorlás sérelmének megállapítása tehát nem egyszerűen az egyes esetek gondos vizsgálatát és mérlegelését igényli, hanem azt is, hogy a joggyakorlásban felismerhetően megnyilvánuljon az a szándék, amely a formális jogkövetés égisze alatt a jogban rejlő tartalom kihasználására irányul. Amennyiben a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének sérelméhez a jogalkalmazó rövid eljárásokban konkrét és súlyos jogkövetkezményt is fűzhet, csak ez az értelmezés felel meg az Alaptörvény B) cikkéből következő jogbiztonság elvének éppúgy, mint a XXVIII. cikkben foglalt tisztességes eljárás elvének, azon belül is az ártatlanság védelmének. A Kúria hivatalból tudomással bír arról a követelményről, mert számos döntésében, elsőként a Kvk.IV.37.359/2014/2., legutóbb pedig a Kvk.I.37.572/2019/2. számú végzésében is megállapította a fentieket.

A Kúriának tehát jelen esetben az - egyébként kétséges bizonyító erejű felvételen - elhangzottakat nem a jogsértés potencialitása szempontjából kell vizsgálnia, hanem azokat kontextusukban, előzményeket is figyelembe véve volna köteles áttekinteni, és elsődlegesen azt volna köteles eldönteni, hogy az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek nyilvánvalóan úgy nyilatkoztak-e meg, hogy az általuk mondottak formálisan jogkövető tartalommal bírnak és a vélemény szabadsághoz való jog kihasználására irányulnak. Ezt a Kúria az alapjogkorlátozás szükségességét és arányosságát mérlegelő teszt elvégzése előtt mulasztotta el megvizsgálni, márpedig nem végezhető el az alapjogi teszt akkor, ha az összemérendő elemek egyike hiányzik. Ebből folyik tehát az, hogy a Kúria által látszólag elvégzett alapjogkorlátozást megalapozó vizsgálat sem felelt meg az Alkotmánybíróság által létrehozott standardoknak, hiszen annak előfeltétele, az alapelv érvényesüléséhez fűződő érdek volt megalapozatlan. A Kúria³. végzés tehát azért ütközik az Alaptörvény IX. cikkében foglalt alapvető jogba, mert az összemérendő értékek egyikének már a megalapozása is hiányzott.

A Kúria³. végzésében nem arra kellett volna törekedni, hogy az alapjogi jogviszonyok tekintetében is előhívható legyen a rendeltetésszerű joggyakorlás alapelve, hanem elsősorban is azt kellett volna megállapítani, hogy a jogsértés nyilvánvaló-e, vagyis a jogszerűséget tükröző mondanivaló valójában a jogszerűtlen cél elfedésére irányul, azt szolgálja. Ezzel szemben a Kúria megelégedett azzal, hogy a megtévesztésre alkalmasnak találja az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek közlését, és ezt követően már csak a döntésének alátámasztására koncentrált.

Az, hogy a Kúria miért döntötte el a Kúria¹. végzésben, hogy az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek jogsértő magatartást tanúsítottak, és miért tartott ki döntéseinek megsemmisítését is kockáztatva e fenti álláspontja mellett, az a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének vizsgálatával deríthető csak fel. Ennek a jogrendszer egészét átható alapelvnek a kiemelt jelentőségét, helyi értékét a Ve. rendszerében kifejezetten a jelölő szervezetek és a jelöltek közötti tisztességes versengés biztosításának igénye adhatja. A jelöltek, illetve a jelölő szervezetek versengése során a fair feltételek biztosítása azonban matematikai értelemben lehetetlen: ha egy jelölő szervezet tisztességtelen eszközökhöz nyúl, ez önmagában egyébként sem dönti el véglegesen a verseny állását, hiszen a tisztességtelenségnek az egyes választók akaratára, de még csak más jelölő szervezetek helyzetére gyakorolt hatása függ magától a cselekménytől, az elkövetési eszköztől, az érintettek körétől és az elkövetés időpontjától is. A jogalkalmazó sem elvben, sem gyakorlatban nem tud nivellálni, csak a kifogás tárgyává tett ügyet vizsgálhatja, arra vonatkozóan vonhat le következtetést a Ve. és az Alkotmánybíróság gyakorlatában foglaltak keretei között. A választási bizottságok a jogsértés tényét akkor is megállapíthatják, ha az elkövető személye ismeretlen, ugyanakkor a kifogásolt cselekményt nem csak önmagában értékeli, hanem figyelembe veszik azt is, hogy azt ki követte el és kivel szemben követték azt el. Jelen esetben fogalmilag kizárt a választópolgárok megtévesztése, a Kúria sem állítja azt – egy egyedi ügyből következtetve –, hogy az Indítványozó egy szélesebb közeget, sőt, bárkit megtévesztett volna, csak egy konkrét esetre hivatkozik, ott is csak potencialitásra alapozottan teszi ezt. Ezekből a tényekből azonban az következik, hogy a Kúria mindenféleképpen többletjelentést tulajdonít a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt alapelvnek,

² Kónyáné Simics Zsuzsa: A Ptk. alapelveiről és változásairól. Acta Universitatis Szegediensis: acta jurídica et politica. (69) 1-48, 425-426.

azt kiterjesztően értelmezve korlátozza az Indítványozó Alaptörvény IX. cikkében foglalt jogát, hiszen a választási kampányidőszak elején, egyetlen – egyébként a Kúria által sem megtevesztettnek tekintett – választópolgár tekintetében lehetne csak olyan állítást tenni, hogy az Indítványozónak felróhatóan sérült a jelölő szervezetek közötti tisztességes verseny iránti érdek. Ebből fakadóan a Kúria³. végzés már ez okból is alaptörvény-ellenes.

A Kúria az alapvető sérelmet nem abban látta, hogy az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek nyilvánvalóan meg akarták tévesztetni a kiletét felfedni nem kívánó személyt, hanem egyértelműen abban, hogy – a Kúria által megtevesztettnek tételezett – ismeretlen személy saját eljárásának köszönhetően az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek a felvételen szereplő beszélgetés során ellentmondásba kerültek, vagyis a Kúria a megtevesztés potencialitását látta igazolódni, ami a jelen panasz szerint azonban e kérdéstől függetlenül is alaptalan. Az ugyanis egyáltalán nem állítható, és a Kúria sem állít ilyet, hogy az Indítványozó képviselőjében eljáró, a felvételen szereplő személyek egyértelműen megtevesztésre törekednek, hiszen a rendeltetésszerű joggyakorlás sérelmére az vezetett volna, ha a felvétel során végig következetesen kitartottak volna amellett, hogy ajánlást gyűjtenek. Ilyen tájékoztatás azonban nem hangzott el, még az ismeretlen személy erre irányuló szándéka ellenére sem.

A Kúria³. végzés úgy állapította meg, hogy a Ve. szerinti jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozását önmagában megalapozó alkotmányos érték, hogy indokolásában erre vonatkozóan semmilyen érvet nem mutatott fel. A Kúria szerint a választásban résztvevők cselekedeteire a választási eljárás alapelvei kiterjednek, azokat a választási eljárás szabályainak alkalmazása során a választásban érintett résztvevőknek érvényre kell juttatniuk, már csak azért is, „mert maga a jogalkotó adott azoknak súlyt azért, hogy önálló jogsértési hivatkozási alapként jelöli a Ve. 208. §-ában”. A Kúria szerint „az Alkotmánybíróság kiforrott gyakorlata az, hogy a kommunikációs alapjog körébe tartozó szólás- és sajtószabadság esetében is elfogadja, hogy a szerkesztői szabadság szükséges korlátját jelenti pl. a jelölő szervezetek és jelöltek esélyegyenlőségének [Ve. 2. § (1) bekezdés c) pont szerinti alapelv] vagy akár a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének garantálása [vö: 19/2016. (X. 28.) AB határozat, 111/2019. NVB határozat, Kvk.IV.37.516/2019/4., Kvk.III.37.465/2014/2., Kvk.V.37.540/2014/3.].” Az Indítványozó szerint – a Kúria gyakorlatában nem egyedülálló módon – az ítéleti érvelés alátámasztása elmaradt, hiszen téves a Kúria hivatkozása egyrészt azért, mert a hivatkozott AB határozat, a három kúriai végzés és a hivatkozott NVB határozat sem igazolja azt, hogy a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlást az Alkotmánybíróság a szerkesztési szabadság korlátjaként fogadta volna el. Sőt, a 19/2016. (X.28.) AB határozatban épp arról döntött az Alkotmánybíróság, hogy alaptörvény-ellenes az a kúriai végzés, amiben a Kúria – önkényesen – átértékelte a népszavazáson való részvételre bízható médiatartalmat politikai reklámmá. Téves továbbá a Kúria hivatkozása a jelen ügyben azért is, mert ahol az Alkotmánybíróság a szólásszabadság korlátjaként el is fogadna egy Ve. alapelvet (2. § (1) bekezdés c) pontja, esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között), ott azt az Alkotmánybíróság döntéseivel nem támasztja alá. Megjegyzi az Indítványozó, hogy ha még alá is támasztotta volna a Kúria (pl. 3131/2018. (IV. 19.) AB határozatra hivatkozva) a fenti, jogkorlátozásra vonatkozó érvet, akár alkotmányos érték a választási eljárás alapelve, akár nem, nem mérlegelhetett volna a Kúria az Alaptörvény IX. cikkével szemben semmilyen alapelvet a jelen esetben, mert az szembement volna az az Abh1.-ben és a 3130/2018. (IV.19.) AB határozatban foglaltakkal, vagyis azzal az elvvel, hogy a Ve.-ben foglalt, egyes kampányeszközre vonatkozó szabályozások zártak, azokat a Kúria még az alapelvekre hivatkozva sem bővítheti ki. Az a tény, hogy a médiaszolgáltatók kiegyensúlyozottsága kérdésében az Alkotmánybíróság a Ve. egyik alapelvét elfogadja legitim korlátként, nem írja felül az Abh1.-ben és a 3130/2018. (IV.19.) AB határozatban foglalt elvi tételt, különösen azért nem, mert a korlátozással érintett személyi kör teljes mértékben eltérő: amíg a médiaszolgáltató kívülről alakíthatja a választási versengés klímáját, befolyásolhatja a versengő felek esélyeit, vagyis megszürelheti, akár torzíthatja is a jelöltek és a jelölő szervezetek által tett közléseket, addig a jelölő szervezet, vagyis az Indítványozó éppen azért küzd, hogy a programját eljuttassa választókhoz, vagyis a Kúria a közvetítő szerepet játszó aktorra vonatkozó korlátokat alkalmazná az üzenetek, illetve a közlések forrásánál, a jelölő szervezetnél. Az Alkotmánybíróság azonban sem a 3131/2018. (IV.19.) AB határozatában, sem pedig azóta nem állapította meg, hogy a médiaszolgáltatók választási eljárásban történő részvételével kapcsolatos standardok alkalmazandók

lennének a jelöltekre és a jelölő szervezetekre, éppen ellenkezőleg, több esetben is egyértelművé tette (lásd pl. a 3149/2018. (V. 7.) AB határozatot), hogy a véleménynyilvánítás szabadsága a választási kampányban különlegesen fontos érték, aminek az érvényesülését biztosítani kell. A Kúria3. végzésben tehát nem nyert megalapozást az az érv, hogy a rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye egy olyan korlát lenne, ami a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülésével szemben hathat, ekként tehát a Kúria3. végzés alaptörvény-ellenes.

Az Alkotmánybíróság szerint „[a]lapvető jog gyakorlását korlátozó előírást kifejezett törvényi szabály hiánya esetén nem lehet bírói jogértelmezéssel pótolni, mert ez az alapjog-korlátozás szükségességéről szóló állásfoglalás lenne, ami a törvényhozásra tartozik. A Ve. vonatkozásában az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy a Kúria nem jogosult arra, hogy jogértelmezés formájában a Ve-t. kiegészítse a törvényben kifejezetten nem szereplő feltételek előírásával (3130/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]). Sőt, a Kúria nem hagyhatja figyelmen kívül az Alaptörvényben deklarált szabad véleménynyilvánításhoz való jog minél szélesebb körű érvényesülését oly módon, hogy az elé tárt ügyet pusztán a Ve. alapelveiből levezetve dönti el (3154/2018. (V.11.) AB határozat, Indokolás [32]). A Kúria tehát nem juthatott volna arra a következtetésre, hogy a Ve. ezen alapvének alkotmányos értéként történő minősítéséből automatikusan következik a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása. Már önmagában az is vitatható, hogy Ve. hivatkozott alapvének érvényesülése legitim célja lehet-e az alapjogkorlátozásnak, amennyiben azonban ezt elfogadjuk, a Kúria az alapjogi teszt elvégzése nélkül akkor sem juthatott volna a fenti megállapításra. A megállapításából pedig a Kúria döntésében arra a következtetésre jutott, hogy a jelölő szervezetek és a választópolgárok közötti szabad politikai kommunikáció tartalma „addig élvezi a véleménynyilvánításhoz való jog alkotmányos védelmét, amíg jogszerűtlensége okán nem akadályozza a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás választási alapvének mint alkotmányos értéknek az érvényesülését”. A Kúria tehát önkényes jogértelmezésével a választási eljárás egyik alapvét a véleménynyilvánítás szabadsága, mint alapvető jog fölé emelte, s lényegében az alkotmányossági szempontokat teljesen figyelmen kívül hagyva azt fogalmazta meg, hogy az a választási eljárás alapvére hivatkozással mérlegelési teszt elvégzése nélkül korlátozható.

A Kúria3. végzés a Ve. szerinti kampánytevékenységet, mint a véleménynyilvánítás szabadságának egyik különösen védett aspektusát (31/2014. (X. 9.) AB határozat, 5/2015. (II. 25.) AB határozat) jogértelmezésével más okból is korlátozta. A Kúria jogértelmezésével egyféle „adicionális törvényi követelményt” állított fel a kampánytevékenységek egyik, a Ve.-ben kifejezetten nem nevesített típusával szemben: amennyiben ugyanis az Indítványozó képviseletében eljár személyek támogatói aláírásokat gyűjtenek, és ebben a vonatkozásban az „ajánlás” kifejezést és annak változatait a szó hétköznapi értelme szerint használják, a Kúria szerint a választópolgárok megtevesztésére kerül sor. A Kúria egyrészt kisajátítja a Ve.-ben megjelenő egyes fogalmakat és azokat a hétköznapi jelentésüktől elszakítva engedi csak értelmezni, illetve azt az elvárást támasztja az Indítványozó és a többi jelölő szervezet felé, hogy a választópolgárokkal folytatott kommunikáció csak a Ve. terminus technicus-ain alapulhat, illetve, hogy a terminus technicus-okkal prima facie egyezőnek tűnő kifejezéseket ne használjanak. Ahogy azonban a választójog közeli rokona, a népszavazási kezdeményezések gyakorlása során sem támasztható az az igény, hogy a pontos megfogalmazás jogi terminus technicus-okon alapuljon (Kvk.I.37.300/2012/2., Knk.IV.37.458/2015/3., és Knk.IV.37.487/2015/2. számú végzések), úgy a választási eljárásban folytatott kommunikációra nézve sem állítható fel ilyen korlátozás, már csak azért sem, mert a „politikai vitának a választási kampány során különösen is felfokozott körében a tényállítások meghatározása” nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére.” (3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [28]) Vagyis, ha az Indítványozó képviseletében eljár személyek a választókkal folytatott kommunikáció során tényállításként is értelmezhető nyilatkozat részeként használtak egy adott kifejezést, az még nem képezheti jogsértés alapját abból az okból, hogy ez egy más személy, jelölő szervezet – szubjektív – megítélése szerint akár jogsértő megnyilvánulásként is feltüntethető.

A választási eljárás alapelveivel összefüggésben – azoknak a népszavazási eljárásban történő megfelelő alkalmazására tekintettel – maga a Kúria is számos alkalommal rögzítette, hogy „az eljárás tisztaságának megóvása, a rendeltetésszerű, jóhiszemű joggyakorlás, a népszavazási eljárásban

résztevők esélyegyenlősége (...) alapelveknek a népszavazási eljárásban történő rendezése törvényalkotói feladat kell legyen, amelyet a bírói jogértelmezés nem vehet át. A normatív alapok nélkül meghozott bírói döntés önkényes bírászkodásra vezethet.” (Kvk.IV.37.848/2016/3., Kvk.I.37.887/2016/3., Kvk.II.37.889/2016/3., Kvk.II.37.890/2016/3., Kvk.III.37.901/2016/2.) Ugyanakkor a Kúria ugyanezekre az alapelvekre a választási eljárásban kiemelten támaszkodik, egyre inkább szélesedő tartalmat tulajdonít azoknak annak ellenére, hogy már az Alkotmánybíróság több határozatában is nyilvánvalóvá tette, hogy a Ve. tételes rendelkezéseiben foglalt korlátozó szempontok kibővítése éppúgy nem lehetséges az alapelvek alkalmazása útján, mint az egyes alapelveknek tulajdonított követelményeknek az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmére vezető előírása sem. Ennek ellenére a Kúria jelen ügy tárgyát képező határozatában önkényesen kiterjesztette az alapelvek alá vonható cselekmények körét, ez pedig sérti az Indítványozó véleménynyilvánításhoz való jogát.

A Kúria az Indítványozó jogsértését megállapító döntésében az Alaptörvény IX. cikkében foglaltak sérelmére vezető módon elmulasztotta megadni a védelmet az Indítványozónak és az Indítványozó képviselőitől eljáró személyeknek, akik a választópolgárokkal kommunikációt folytatnak, és a választási kampányidőszakban az Indítványozó programját, céljait ismertetik a választópolgárokkal. A Kúria döntése ugyanis arra mutat rá, hogy a Ve. rendszerében feltétlenül jogszerűnek minősül az a tevékenység, amit a más jelölő szervezetek érdekében, vagy csak az adott jelölő szervezettel szemben érzett ellenszenv alapján – hasonlóan az indítvánnyal érintett ügyben ismeretlenül maradt, a felvételt készítő személyhez – természetes személyek folytathatnak annak érdekében, hogy az adott jelölő szervezet kampánytevékenysége megnehezedjen. Bár az a polgári jogi alapelv, mely szerint saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki nem hivatkozhat, kifejezett alkotmányjogi tételként jogrendszerünkben nem jelenik meg az Alkotmánybíróság szerint, a jogok jóhiszemű és rendeltetésszerű gyakorlása egész jogrendszerünket áthatja (15/2019. (IV.17.) AB határozat, Indokolás [65]), vagyis a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjából éppen az Indítványozó képviselőitől eljáró személyek védelme, és nem az Indítványozó jogsértésének megállapítása következne.

2. Az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt jog sérelme

Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk szerint:

„(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(...)

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslással éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

1. Az Indítványozó meggyőződése szerint a Kúria döntése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot is.

Az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozata szerint a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja a bírósághoz való jog valamennyi feltételét is. Az összes alkotmányos követelmény, vagyis a bíróság törvény által felállított volta, függetlensége és pártatlansága, az, hogy a tárgyalás igazságosan és nyilvánosan folyjék, ezt a célt szolgálja, csak e követelmények teljesítésével lehet alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, a jogot megállapító döntést hozni. A tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog: az Alkotmánybíróság 14/2004. (V. 7.) AB határozata szerint a tisztességes eljáráshoz való joggal szemben nem mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. Ezért tehát a 6/1998. (III. 11.) AB határozat szerint nincs olyan szükségesség, „amely

miatt a tárgyalás "tisztességes" voltát arányosan ugyan, de korlátozni lehetne; hanem a tisztességes tárgyalás fogalmán belül alakítandó ki olyan ismérrendszer, amely annak tartalmát adja, s csak ezen belül értékelhető bizonyos korlátozások szükséges és arányos volta."

A 21/2016. (XI.30.) AB határozat szerint az eljárási jogok elsőgenerációs alapjokként a közhatalom olyan korlátját képezik, amelyek az igazságszolgáltatás működését határozzák meg és e jogok többsége abszolút jellegű, melyek esetében a jog korlátozása fogalmilag kizárt, míg más eljárási jogoknál van lehetőség korlátozásra, ugyanakkor maga az eljárás vagy tisztességes vagy nem, átmenet nem képzelhető el. Az eljárási jogok tartalma különböző lehet a büntető-, polgári és közigazgatási eljárások esetében, azok eltérő jellege és célja alapján, ugyanakkor összességében megállapítható, hogy egy eljárás tisztességesége több annak szabályszerűségénél, vagyis akár minden eljárási szabály betartása mellett is lehet egy eljárás tisztességtelen. Továbbá, a 3027/2018. (II.6.) AB határozat is nyilvánvalóvá teszi, hogy önmagában az eljárási szabályok megsértése nem vezet szükségképpen a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelméhez. Erre a megállapításra, és az arra való figyelemmel, hogy az Alaptörvény külön szabályozza a hatósági eljárásra és a bírósági eljárásra vonatkozó rendelkezéseket, az Indítványozó két főbb okra alapozza a Kúria jelen indítvánnyal támadott döntésének a tisztességes eljáráshoz való jogba ütközését, ezek álláspontja szerint külön-külön is, de együtt feltétlenül alkalmasak az alapjogsérelem igazolására.

2. Az Indítványozó álláspontja szerint a Kúria a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt alapelv sérelmét a Ve. 231. § (5) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint, a megfelelően alkalmazandó közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) alapján az NVB határozatát megváltoztatva állapította meg. A Kp. 90. § (1) bekezdése szerint a „bíróság a jogsértő közigazgatási cselekményt megváltoztatja, ha az ügy természete azt megengedi, a tényállás megfelelően tisztázott, és a rendelkezésre álló adatok alapján a jogvita véglegesen eldönthető.” A Kp.-t a választási ügyben eljáró bíróságoknak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokról szóló 2005. évi XVII. törvény 1. § (2) bekezdése alapján kell alkalmazni, a nemperes eljárás megfelelő sajátosságaira tekintettel. A megfelelő alkalmazás követelményének sajátosságai alapján (Ve. 228. § (2) bekezdés) a bíróság a Ve. 231. § (5) bekezdés szerint a felülvizsgálni kért választási bizottsági határozatot helybenhagyja vagy megváltoztatja, vagyis a Kp. 88. § és 89. §-ában foglaltak – a kereset elutasítása, illetve a keresetnek helyt adó ítélet esetében a megsemmisítés, a felülvizsgálni kért aktus hatályon kívül helyezése, az eljáró választási szerv új eljárásra kötelezése, esetleges marasztalása – nagyrészt nem vehetők számba a választási ügyben eljáró bíróságok által. Ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy a Kp. 90. § (1) bekezdésében foglalt feltételek mindegyikének érvényesülését kizárta volna a jogalkotó: az ügy természete, vagyis a választási jelleg megengedi a megváltoztatást, a tényállás tisztázatlansága, vagy a rendelkezésre álló adatok köréből fakadó nehézségek esetén pedig a jogvita végleges eldöntésére – ami a Ve. 228. § (2) bekezdésben található, kögens szabály alapján feltétlenül be kell következzen –, abban az esetben, ha a kifogásolt cselekmény jogsértő jellege nem a kellő módon tisztázott, csak úgy kerülhet sor, hogy a jogsértés megállapítását mellőző választási bizottsági döntést a bíróság helybenhagyja. A Fővárosi Választási Bizottság érdemben megvizsgálta a kifogás bizonyítékeként benyújtott videófelvételt, és arra jutott, hogy a felvétel ellentmondásos tartalommal bír, ezt a megállapítást pedig a Kúria felülvizsgálati eljárásában született végzése nem írta felül. Egy felvétel, mely alapján jogsértés megtörténte egyértelműen nem állapítható meg, nem felel meg a Kp. 90. § (1) bekezdésében foglalt kritériumoknak, vagyis a kifogásnak a Kúria nem adhatott volna helyt.

Az AB a contra legem jogalkalmazással összefüggésben 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában kimondta, hogy „a bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.” Az Alkotmánybíróság kimondta továbbá, hogy sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, ha a bíróság nem indokolja meg, hogy a jogkérdésre irányadó hatályos jogi normát miért nem alkalmazza, a jogkérdésre nyilvánvalóan irányadó jogi

normát nem vesz figyelembe, valamint döntését hatálytalan joganyagon alapuló bírói joggyakorlatra alapítja. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint tehát „a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket indokolás nélkül figyelmen kívül hagyó bírósági indokolás által okozta a jelen ügyben az egész bírósági eljárás tisztességtelenségét, hogy az indokolás hiánya két különböző jellegű jogalkalmazói önkénnyel is összekapcsolódott.” Az Indítványozó szerint a Kp. 90. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés nyilvánvalóan a jogkérdésre vonatkozó jogszabályi rendelkezés.

Ezzel összefüggésben idézhető az Alkotmánybíróság bírói jogértelmezéssel általánosságban összefüggő korábbi határozata, mely szerint „jogértelmezésre – akár az adott jogvitához kötődően (...) – csak a jogi szabályozás keretei között kerülhet sor. A bírói hatalom tehát alapvetően és közvetlenül nem veheti át a jogalkotás funkcióját egyik – a hatalommegosztás rendjében erre feljogosított – szervtől sem”. (19/2017. (VII. 18.) AB határozat, [29]). Pontosan azért tehát, hogy a Ve-ben fogalt követelményeken túlmenően a Kúria addicionális feltételeket állapított meg jogértelmezésével, a bíróság nem értelmezte a normát, hanem valójában jogalkotást végzett, normát alkotott. (42/2004. (XI. 9.), a 11/2015. (V. 14.) és a 2/2016. (II. 8.) AB határozatok). A jogalkalmazó nem írhatja felül a jogszabály tartalmát, és nem mehet szembe az Alkotmánybíróság határozatában foglaltakkal, hiszen az Abtv. 39. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság döntése mindenkre nézve kötelező. A Ve. vonatkozásában az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy a Kúria nem jogosult arra, hogy jogértelmezés formájában a Ve-t kiegészítse a törvényben kifejezetten nem szereplő feltételek előírásával (3130/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]) A Kúria tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő döntést hozott.

3. A tisztességes eljárás sérelmének másik aspektusa az Indítványozó álláspontja szerint abban áll, hogy a Kúria – a Kúria2. és a Kúria3. végzésben foglaltakkal valójában – nem kereste meg az Indítványozót annak érdekében, hogy nyilatkozatot tegyen az eljárásban, bár az a Kúria által is ismerten szükséges lett volna. A 7/2013. (III. 1.) AB határozat szerint a „tisztességes eljárás követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni.” A tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik továbbá „a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést.” A bírói jogvédelem azonban csak akkor lehet hatékony, ha a bíróság nincs elzárva attól, hogy az ügyet érdemben vizsgálja, e tekintetben pedig értelemszerűen hagyatkoznia kell nemcsak a jogsértést állító jelölő szervezet által benyújtott „bizonyítékra”, hanem – amennyiben a jogsértést elkövető személy beazonosítható, nem értesült az ügyről és további rendes jogorvoslat nem biztosított a számára –, az ellenérdekű fél nyilatkozatára is, aminek beszerzéséről tehát értelemszerűen intézkednie kell a bíróságnak.

Az Alkotmánybíróság szerint a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó összes követelmény ezt a célt szolgálja, csak e követelmények teljesítésével lehet alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, a jogot megállapító döntést hozni. A Kúria3. végzésében megállapította, hogy az Abh1.-ben foglalt alkotmányos követelménynek megfelelően, és a Ve. 228. §, valamint a Kp. 157. § (7) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 2. § (6) bekezdése szerinti kötelezettségének eleget téve nyilatkozattételre hívta fel a Fidesz és a KDNP jelölő szervezeteket, azonban azok sem a döntés meghozatalát megalapozó, sem az azt megelőző eljárásban nem tettek nyilatkozatot.

Az Indítványozó a Ve. 119. § alapján a választás kitűzését követően bejelentésre és jelölő szervezetként 2019. április 14-én nyilvántartásba vételre került a Nemzeti Választási Bizottságnál. A bejelentést az EP tagjainak 2019. évi választásán a választási irodák hatáskörébe tartozó feladatok végrehajtásának részletes szabályairól, a választási eredmény országosan összesített adatai körének megállapításáról, valamint a választási eljárásban használandó nyomtatványokról, valamint egyes választási tárgyú rendeletek módosításáról szóló 3/2019. (II. 27.) IM rendelet 9. melléklete szerinti P2-es nyomtatványon tette meg (http://doc.hjegy.mhk.hu/20190620000003_1.PDF). A nyomtatványon a

jelölő szervezet megadja azt az elektronikus levelezési címet, melyet a választási eljárás során a választási szervekkel kapcsolattartásra használ. A Fidesz e célból a P2-es nyomtatványon a `valasztas2018@fidesz.hu` e-mail címet adta meg, melyet így a Nemzeti Választási Iroda választási ügyekben történő kapcsolattartás céljából kezel. Tekintettel a választási eljárással kapcsolatos jogorvoslati eljárások rövid határidejére, a Fidesz az e célból fenntartott elektronikus levelezési címet folyamatosan figyelemmel kísérte, ám a Kúriától sem a Kúria2., sem pedig a Kúria3. végzés meghozatalát megelőző eljárásban nem érkezett nyilatkozattételére felhívó megkeresés.

A bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet (a továbbiakban: BÜsz.) 16. §-a szerint az ügyintézés gyorsítása érdekében az intézkedés megtételére, tudakozódásra és felvilágosítás adására távközlési és elektronikus eszköz vehető igénybe, ha a hívott (megkeresett) kiléte nem kétséges (beazonosítható), a közlés tudomásulvételére a hívott, megkeresett jogosult, és az ügyintézés ilyen módja nem ütközik jogszabályba. A Kúria a BÜsz. vonatkozó rendelkezései ellenére nem győződött meg arról, hogy a megkeresett, jelen esetben az Indítványozó e célból fenntartott elérhetőségére küldte-e meg felhívását, holott ezt a Nemzeti Választási Iroda megkeresése útján megtehetette volna.

A Kúria azonban az Indítványozó P2-es nyomtatványon megadott e-mail címéről hivatalos tudomással bír, hiszen 2019. május 16-án egy másik eljárásban hozott Kvk.I.37.640/2019/2. számú végzésében az Indítványozót az NVI által nyilvántartott e-mail címen keresztül hívta fel nyilatkozat megtételére. Még ha a Kúria3. végzést meghozó tanács nem ismerte volna ezt a címet, más, rövid úton tett megkereséssel is intézkedhetett volna a nyilatkozattétel érdekében, megkeresve például az NVI-t. Az Indítványozó szerint lényeges kérdés, hogy a Kúria sem fogadja a hozzá e-mailben érkező megkereséseket bármely e-mail címen, és különösen igaz ez a választási eljárás során, amikor minden pere számít. Ezért a Kúria Kvk.I.37.640/2019/2. számú végzésében a nyilatkozat benyújtására a személyes eljárást, vagy a `valasztasifelulvizsgalat@kuria.birosag.hu` történt megküldést tette csak lehetővé. Sőt, a Kúria saját internetes oldalán (<https://kuria-birosag.hu/hu/beadvany-valasztasi-ugyekben>) közzétett közleménye szerint választási ügyben a jogi képviselő elektronikus aláírással ellátott beadványa kizárólag a fent is hivatkozott elektronikus levelezési címen nyújtható be. Vagyis, a Kúria a sommás eljárás jellegére és az eljárás során érvényesülő rövid határidőkre figyelemmel nemcsak külön levelezési címet tart fenn a választási ügyekben küldött beadványok fogadására, hanem ki is zárja, hogy más e-mail címen fogadja azokat.

Amikor tehát a Kúria a nyilatkozattételre vonatkozó megkereséseket kiküldi, mind az Indítványozó, mind pedig más érintettek számára ismeretlen szempontok alapján dönt arról, hogy mely címre juttatja el a nyilatkozattételre felhívó végzését. Amennyiben valamilyen közhiteles nyilvántartásban ilyen cím rendelkezésre áll (cégnilvántartás pl.), úgy az a cím minden kétség nélkül használható e célra. A választási eljárásban a sajtótermékekben megjelent tartalmak okán indult jogorvoslati ügyekben pedig a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 41. § (4) bekezdés h) pontja alapján a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala által sajtótermékekről vezetett nyilvántartásnak lehet jelentősége. Ez a regiszter az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 97. § (1) bekezdése alapján közhiteles nyilvántartásnak minősül, mely a sajtótermékek elérhetőségét is tartalmazza és az Mttv. 41. § (6) bekezdése szerint nyilvános, valamint a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság internetes honlapjáról letölthető, a sajtótermékek esetében az elektronikus levelezési cím megismerése tehát a sommás eljárás során is biztosított. A jelölő szervezetek esetében azonban ilyen nyilvántartás nem áll rendelkezésre, ezért a tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos követelményének biztosítása fokozott körültekintést igényel a választási ügyben eljáró bíróságtól.

A Kúria a Kúria2. és a Kúria3. végzés meghozatalához vezető eljárásában az Indítványozó számára ismeretlen szempontokat mérlegelve felhívását nem az Indítványozó jelölő szervezetként való nyilvántartásba vétele során hivatalosan bejelentett levelezési címre küldte meg, mely eljárásával megsértette az Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát. A Kúria formailag ugyan teljesítette az alkotmányos követelménynek minősülő Kp. 2. § (6) bekezdése szerinti kötelezettségét, ám valójában kiürítette azt, hiszen az Indítványozónak gyakorlatilag nem volt lehetősége érdemi nyilatkozat megtételére.

A Kúria döntésének indokolása szerint a döntés meghozatala során értékelés tárgyát képezte, hogy az Indítványozó az eljárás során kétszeri felhívás ellenére sem tett nyilatkozatot, s ehhez azt a jogkövetkezményt fűzte, hogy a bizonyítékként elé tárt videofelvétel adatvédelmi tájékoztató felmutatására vonatkozó részét figyelmen kívül hagyta és úgy ítélte meg, hogy pusztán a felmutatás tényéből nem volt megállapítható, hogy a tájékoztató alkalmas volt-e „az aktivisták megtévesztő tájékoztatásának tisztázására, korrigálására”. Minderre tekintettel kifejtette, hogy nem tudta az Indítványozó javára értékelni a tájékoztató felmutatását, annak ellenére sem, hogy ennek tényét a rendelkezésre álló bizonyíték alapján nem vitatta. Az Indítványozó nyilatkozatának elmaradását tehát a Kúria a terhére értékelte.

Az Alkotmánybíróság 18/2017. (VII. 18.) AB határozatában a jogorvoslathoz való jog kapcsán megállapította, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy amennyiben a határozat közlésének időpontja a bíróság hibájából nem állapítható meg, akkor az elkesettség jogkövetkezményeit nem lehet a félre hátrányosan alkalmazni”. Ehhez kapcsolódik a határozathoz fűzött különvélemény, mely az irányadó ítélkezési gyakorlat kapcsán idézte a BH 1981.194 számú eseti döntés megállapítását. Eszerint a bírósági határozat közlésének szabályszerűsége körében felmerülő bizonytalanság nem értékelhető a fél terhére. Jelen ügy tárgya ugyan nem a jogorvoslathoz való jog sérelme azonban a nyilatkozattételre történő felhívás szabályszerűsége mindenképpen kétséges, melyből az Indítványozóra nézve hátrányos jogkövetkezmény származott, mivel nyilatkozata hiányában a Kúria kétséget kizáróan nem bizonyított tényt értékelt a terhére. Hasonlóan a gyülekezési jogból ismert *in dubio, pro libertate* elvhez (3332/2018. (X. 26.) AB határozat, Indokolás [23], 3057/2019. (III. 25.) AB határozat, Indokolás [26]), valamint a büntetőjogban alkalmazott *in dubio, pro reo* maximához (30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [44] és [57], 3284/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [45]), nem kerülhet sor olyan cselekmény kedvezőtlenül minősítésére, amely az érintettnek nem felróható. Bár „az *in dubio pro reo* elvnek a büntetőeljárásokon kívüli érvényesülésével az Alkotmánybíróság nem foglalkozott, de – mint az ártatlanság vélelmének része – az értelemszerűen kiterjedhet más eljárásokra is.” (30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [58]) A választási eljárás rövid határidőkre és az alapvetően a kérelmező által szolgáltatott bizonyítékok értékelésére, ekként korlátok közé szorított bizonyítási folyamatokra épülő rendszerében sem engedhető meg, hogy alapjogot korlátozó döntést olyan módon hozzon meg a választási bizottság határozatot felülvizsgáló bíróság, hogy nincs figyelemmel az *in dubio* elvre, vagyis arra, hogy az ellenérdekű fél nyilatkozatának hiánya még nem szól a jogsértés megállapítása mellett.

Az Indítványozó rámutat arra, hogy a Kúria érvelésének sarokköve, hogy ti. a Vc. alapelvei alkotmányos értékek, a Kvk.IV.37.516/2019/4. számú kúriai végzésben jelent meg először, minden alátámasztás és igazolás nélkül, ezt az érvelést használta fel a Kúria2. és a Kúria3. végzés is annak érdekében, hogy az Alkotmánybíróság a jelen ügyben releváns gyakorlatától való eltérést megalapozzák. Az Abtv. 39. § (1) bekezdése szerint azonban az Alkotmánybíróság döntése mindenkire nézve kötelező, az Alaptörvény 24. cikke szerint pedig az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A Kúria, mint legfőbb bírói szerv feladata a jogalkalmazás, a jogértelmezésével nem alkothat jogot, és köteles figyelembe venni az Alkotmánybíróság döntését. Az a tény, hogy a Kúria a Kúria2. végzés megszövegezése során a Kúria1. végzéshez, a Kúria3. végzés megszövegezése során pedig a Kúria1. és Kúria2. végzésekhez nyúlt vissza, azok indokolása nagyfokú hasonlóságot mutat, azt a meggyőződést alakítja ki a jogkövető polgároknak, hogy a Kúria az ügyben először a jogsértés megállapításáról hozott döntést, és csak aztán keresett hozzá jogi érveket, ezt követően törekedett csak azok alátámasztására. Az a tény, hogy a Kúria2. végzés is ragaszkodott a Kúria1. végzésben foglaltakhoz, valamint a Kúria3. végzés is csak az eredeti megállapítás utólagos alátámasztására törekedett, önmagában is felveti a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét.

A Kúria3. végzés azonban a fentiekén túl rámutatott arra is, hogy a Kúria „egyszeri esetet vizsgálva állapított meg jogsértést, azt az aktivisták magatartásához kötötte, az ellentmondásos tájékoztatásuk miatt. A jogsértés megállapítása további jogkövetkezmények (bírság, eltiltás) alkalmazása nélkül csupán jelzés értékű döntésnek minősül, amely egyúttal felhívja valamennyi jelölő szervezet figyelmét

a hasonló helyzetekben elvárt magatartásra.” A Kúria továbbá kiemelte azt is, hogy „a többszörösen megismételt eljárásban hozott ellentétes tartalmú döntéseit az indokolta, hogy a Kúria2. végzés meghozatala során „úgy értelmezte az Alkotmánybíróság Abh.1. döntését, mint amely szűkre szabja a kúriai döntéshozatal kereteit, ezzel szemben az Abh.2. döntés az alkotmányos párbeszéd folytán nyilvánvalóvá tette a Kúria eljárási kereteit, így a Kúria eleget tudott tenni jelen döntésében a rá háruló feladatoknak.” Amennyiben a Kúria döntését a jogszerűség talaján állva hozta volna meg, úgy nem lett volna jelentősége sem a korábbi döntésekre vonatkozó megjegyzésnek, sem pedig annak, hogy mi a Kúria3. végzés döntésének az oka. A jogsértés megállapítása azonban nem pusztán egyfajta generális prevenciótól függ, a Kúria nem azért köteles meghozni egy döntést, mert így majd jelzéssel élhet a többi jelölt szervezet felé, hanem elsődlegesen azért, mert a vizsgált döntés jogellenes. A Kúria3. végzés végén található megjegyzések, a Kúria eljárása, és végzések szövegazonossága összességében tehát alappal veti fel a pártatlanság hiányát is a Kúria oldalán, ami a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét jelenti.

A választásra irányadó hatályos törvényi rendelkezések figyelmen kívül hagyásával megvalósuló jogkorlátozás, valamint az ennek jogi alapját feltárni hivatott indokolás hiányossága, valamint az Indítványozó értesítésének és nyilatkozattételre való felhívásának elmaradása a bírósági eljárásban az Indítványozó meggyőződése szerint külön-külön és együttesen olyan súlyúak, hogy az jelen ügyben eleget tesznek a fair eljárás elvének megsértésére irányadó, az Alkotmánybíróság gyakorlatában megállapított feltételeknek.

VI. Az indítvány érvelésének összegzése

Összegezve, az önkényes úton folytatott bírói jogértelmezés és az így megvalósított önkényes jogalkotás az Indítványozó véleménynyilvánítási szabadságát és a tisztességes eljáráshoz való jogát korlátozza, ezért kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Kvk.II.37.706/2019/4. számú határozatának alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.

Nyilatkozom továbbá arról, hogy jelen alkotmányjogi panasz indítványomban szereplő adataim nyilvánosságra hozatalához nem járulok hozzá.

Budapest, 2019. május 8.

a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség
nevében

a csatolt ügyvédi meghatalmazás alapján képviselőként eljár:

Giró Szász és Társai Ügyvédi Iroda

dr. Gáspár Attila Tibor ügyvéd

